

Prædiken til 9. søndag efter trinitatis

Luk. 16, 1-9

Jeg har muligvis sagt det før, men så siger jeg det igen: Jeg hørte en gang om en mand, der gik i kirke én gang hvert andet år, netop den 9. søndag efter trinitatis, når der efter første tekstrække skulle prædikkes over lignelsen om den utro godsforvalter, åbenbart fordi han nød at se præsten vride og vende sig og teksten med for at få en smule mening ud af den. Det var ikke pænt af manden, men man kan jo godt forstå ham.

Lignelsen om ”den uærlige godsforvalter”, som den kaldes nu om stunder, har voldt mangen en prædikant hovedbrud, men spørgsmålet er, om den er så uhåndterlig, som den synes at være. I hvert fald tror jeg, at man nemt gør den vanskelig.

Når man skal tage stilling til noget eller bedømme det, som nu denne lignelse, så er det vigtigt at vide, på hvilke præmisser bedømmelsen skal foregå. Lignelsen om godsforvalteren, som gør ondt værre og alligevel ender med at blive rost, vækker forundring, hvis den da ikke ligefrem vækker forargelse, men her er det vigtigt at tænke over, hvilke forudsætninger vores forundring eller forargelse bygger på. For er det en anden end den, der er lignelsens, så er det sandsynligt, at der ingen grund er til forargelse.

Jesu lignelser handler ofte i en eller anden forstand om Guds rige. Det bliver ikke sagt direkte i dag, men under alle omstændigheder taler lignelserne til den åndelige dimension i tilværelsen, og som altid sker det ved hjælp af et scenari og med effekter, der er kendt fra den verden, tilhørerne levede i. Fordi lignelserne handler om det åndelige, må vi regne med, at vi ikke direkte kan overføre det, vi hører, på det liv vi lever. Det er derfor, de kaldes for lignelser. Vi skal altså ikke tro, at det er meningen, at vi skal overføre den uærlige godsforvalters højst uetiske adfærd, fordi den roses af den rige mand, direkte på vores liv (så ville der jo tale om at opfordre til bedrageri). Vi kan ikke gøre lignelsen til en eksempelfortælling, som giver os indsigt i, hvad kristen etik går ud på. Gjorde vi det, så ville vi få besvær ... i sidste ende sandsynligvis med politiet, og det er jo ikke det, kristendommen ser som sin opgave.

Vi må prøve at udlægge lignelsen på dens egne vilkår. Der er en rig mand, hans godsforvalter, og så er der dem, som er den rige mand noget skyldig, hvilket godsforvalteren i øvrigt selv er. Nu er det jo en af Jesu lignelser, vi har med at gøre, så vi tillader os at sige, at den rige mand er Gud. Han hand-

Udgivet af

Grundtvigsk Forum
Nr. 410. 118. årgang
August 2017
ISSN 0901-2214

ler jo også så suverænt, at der ikke kan være tale om, at han er nogen anden. Og så er der de øvrige, som alle er ham noget skyldig. Hvad er det, de skylder? Hvad består den rige mands gods af? Levnedsmidler, olivenolie og hvede, hvilket giver os et fingerpeg. De skylder ham deres liv, og de skylder ham det, de lever deres liv på og af.

Det vil sige, at de alle i grunden er forvaltere af det dem betroede. Når godsforvalteren fremhæves, skyldes det bare, at vi skal se et enkelt eksempel på en af dem, der har noget at forvalte. Alle står de helt fundamentalt i et afhængighedsforhold til godsejeren - sådan som ethvert menneske gør det til Gud!

Om forvalteren får vi at vide, at han ødslede den rige mands ejendom bort. Ifølge lignelsens indbyggede moral er dette ikke tilladt. Men hvad betyder det? Det betyder, at forvalteren bruger det ham betroede på sig selv, alene for sin egen skyld. I denne selvcentrerethed består i første omgang hans ødselhed. Når det, han forvalter, i den mest intime forstand har med livet at gøre, så kan man sige sig selv, at han foretager sig noget helt uacceptabelt. Livet vil bruges, også selvom man derved uafsladeligt stifter gæld, og gælden vokser, men ikke i den snævre forstand hvor man holder sig indenfor egoismens og selvoptagethedens grænser. Da forvalteren i anden omgang - ganske vist begrundet i bekymringen for, hvordan det skal gå ham - ødsler sin herres formue bort ved at nedskrive de andre skyldneres gældsbeviser, er omstændighederne forandret. I anden omgang gør han noget for andre mennesker, og det er først og fremmest det, der bliver lagt vægt på. Selvom han foretager sig no-

get, der set fra en anden synsvinkel er bedrageri, sker det *også* til andre menneskers glæde og gavn. Det er ikke bedrageriet, vi skal lægge vægten på. Det vigtige er, at det, han foretager sig med sit liv, er til gavn for andre, skønt Jesus også har en pointe med at forargе os ved at lade den rige mand rose ham. At forvalteren selv bliver endnu mere skyldig er underordnet, for sådan er livet: bruger man det - og det er det, man skal ifølge lignelsen - så høster man ikke fortjeneste af det, men man stifter gæld. Sådan. Og denne gæld er der kun én til at slette: Gud selv. Og ifølge lignelsen er det det, der sker, da den uærlige forvalter bliver rost.

Her sad du måske lige og troede, at der var den slags ærlige mennesker til, som overfor Gud - stille og diskret naturligvis, men alligevel - overfor Gud kunne rose sig af deres fortjenester, deres ærlighed, og som ikke havde det store behov for, at Gud skulle rose dem. Hvis du tænker sådan - og der er vist ikke nogen af os, der kan sige sig fri for at harmonere med en sådan tankegang - så tænker du ifølge lignelsen om den uærlige godsforvalter forkert.

Sådan kan lignelsen udlægges, uden at vi øver vold mod det, den fortæller. Faktisk tror jeg, at det er i denne retning, vi skal forstå den. Men lignelsen er jo ikke helt forbi, eller er den? Hvor hører fortællingen op, og hvor begynder Jesus at kommentere lignelsen, hvis det overhovedet er det, han gør? Hører bemærkningen om lysets og verdens børn til i fortællingen, eller er den en kommentar til den? "For denne verdens børn handler langt klogere over for deres egne, end lysets børn gør". Det lyder som en

kommentar, men hvis lignelsen er vanskelig, så synes jeg i og for sig, at det først er nu, vi får vanskeligheder. Muligvis er kommentaren hæftet på af en, der har villet hjælpe os over problemet med den urimelige ros af godsforvalteren, men jeg synes ikke, at det bliver nemmere at forstå den dybere mening. Hvilken slags "børn" optræder i lignelsen, kunne vi spørge? Hører forvalteren til lysets eller til verdens børn? I starten, hvor han betænker sig selv, optræder han som et af verdens børn, mens han i anden omgang tages til nåde som et lysets barn.

Måske kan vi sige, at man bliver et lysets barn, når man, som det verdens barn man er, har erkendt, at man er synder; har erkendt, at man skylder Gud alt. Men stadig hænger ordene om, at verdens børn er klogere end lysets, i luften. Det er sikkert rigtigt nok, men hvilken konsekvens skal vi i denne forbindelse drage af det? Vel ikke den at vi skal blive eller gøre som verdens børn? Jo, for selvom det lyder som om, vi kan skelne skarpt mellem den ene og den anden slags børn, så skal vi ikke lægge den store vægt på forskellen. Under alle omstændigheder har lysets børn noget at lære af verdens børn: den tankegang, der præger verdens børn, skal godsforvalteren og alle andre godsforvaltere tage til sig og bruge i livets tjeneste. Hvor meget vi end kan overbevise os selv om, at vi alene hører til lysets børn, så er der ingen af os, der ikke også høre til i verden. Selv når man i kirkens og kristendommens historie har søgt at isolere sig fra verden, har det tit været sådan, at verdens afsmitende virkning har givet sig til kende i leve- og væremåde. Her gælder dét, som gælder

Redaktion
Valgmenighedspræst
Margrethe Dahlerup Koch
V. Strandbjerg 32
6950 Ringkøbing
mdkoch@mail.dk

Sognepræst
Søren Jensen
Byløkken 27
8240 Risskov
sjen@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvig.dk
– hvor man også
kan tilmelde sig
elektronisk nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Farvergade 27
1463 København K
Telefon 3373 2800
vartov@vartov.dk

for de retfærdige i lignelsen om dommedag (Matt 25, 31-46): de der dømmes til at være lysets børn, kender sig selv som børn af verden!

Men hvad kan verdens børn lære af lysets? Det kunne være det, at det kan kaste noget af sig at risikere nogle af sine penge. At man først får noget igen ved at give noget ud. Det minder lidt om det, som godsforvalteren gør i lignelsen, da han nedskriver gælden hos de andre skyldnere. Og det er jo sandt, at man er nødt til at investere, hvis man vil gøre sig håb om avance, selvom man også derved risikerer tab.

Det passer meget godt med det, som Jesus siger til allersidst i dag: ”Jeg siger jer: Skaf jer venner ved hjælp af den uærlige mammon, for at de, når den slipper op, kan tage imod jer i de himmelske boliger”. Det må vi vel nærmest betragte som lignelsens pointe? ”Jeg siger jer”. Og hvis det er tilfældet, hvordan skal vi så opføre os?

Ja, i forlængelse af det med at kalkulere med midlerne ved at risikere dem eller ved at sætte dem til kunne det jo betyde, at vi simpelthen skal bruge det liv, vi har fået betroet, i bevidstheden om at vi risikerer at komme i restance, eller rettere sagt i bevidstheden om, at vi derved kommer i restance.

Har jeg nu presset en mening ned over eller ud af lignelsen om den uærlige godsforvalter? Det tror jeg såmænd ikke. Lignelsen kalder under alle omstændigheder på fortolkning. Alle lignelser handler om noget andet end det, de fortæller.

Og har jeg overfortolket den, så er det på en måde i overensstemmelse med det, som er

lignelsens pointe: Man skal ikke tro, at man kan sikre sig ved at holde sig passivt tilbage eller ved at bilde sig ind, at der kun findes én korrekt måde at leve sit liv på. Så hellere gøre noget forkert i håbet om at det gavner nogen - vi bliver under alle omstændigheder skyldige.

Lignelsen gør et par forsøg på at forarge tilhørerne, det tror jeg som sagt, at Jesus har haft en mening med, og det skal vi naturligvis også tage i betragtning. Meningen er ikke at skræmme væk. Meningen er, at vi skal tænke os om og tage os sammen ved at tage imod det livsmod, som lignelsen vil indgyde os.

De ord og begreber, vi er kommet ind på i tolkningen af lignelsen om den uærlige godsforvalter, er ord, der prøver at formidle det åndelige, lignelsen drejer sig om. Det er ord som: investere, avance, risiko, skyld og gæld. Det er jo begreber hentet fra den finansielle verden. Så måske har vi lært noget af verdens børn?

Sammenholder vi disse begreber med, at det gods eller den ejendom den rige mand låner ud af, er livet selv, og tænker vi på den forpligtelse, der er forbundet hermed, nemlig at leve livet og ikke at være bange for at bruge det, så er det glædelige budskab, at selvom enhver af os kommer i restance, så er der en, der eftergiver os gælden.

Det er det samme, som siges i 1. Johannesbrev: ”Hvis vi siger, at vi ikke har synd, fører vi os selv på vildspor, og ... gør ham til løgner og hans ord er ikke i os”. Bekender vi derimod synden, så ”har vi en talsmand hos Faderen, Jesus Kristus, den retfærdige”.

Skulle manden, der kun kommer i kirke

hvert andet år være tilstede i dag, så bør han ikke længere sidde og godte sig på kirkebænken, for der er i høj grad mening i den tilsyneladende urimelige lignelse; oven i købet en mening, der angår ham, sådan som den angår os alle. Evangeliet i dag opfordrer enhver af os til at sætte livet på spil og sætte det til, at løbe den risiko, der er forbundet med det. Evangeliet skænker os troen og dermed en frimodig holdning til verden, vidunderlig og barsk, tilløkkende og skræmmende som den er. Vi er selv en del af denne verdens urimelighed. Derfor er vi syndere, men derfor forkynder evangeliet og lignelsen i dag os en urimelighed, der svarer hertil, når Gud helt urimeligt roser os ved at tage os til sig som sine børn.

Søren Jensen
Ellevang Kirke

Salmer:
737, 298, 499, 692, 517, 279